

Ulusal Program, ekonomik kriz

HASAN BÜLENT KAHRAMAN

Açıklanan AB Ulusal Programı'nı tek başına bir adım olarak ele almayalım. Şu sıralarda gerek bizim, gerekse dünyanın yaşadığı olaylarla birlikte düşünelim. Sanırım öylelikle daha makul bir noktaya varabiliriz.

Dünyanın 1989 sonrasında içine girdiği yeni dönem küreselleşmenin toplumsal ve siyasal yanıyla çok yakından ilgili. Bu atılım, dünyanın her noktasında yeni bir anlayışı, birtakım değişim ve dönüşümleri harekete geçirdi. Çünkü, meseleler, her şeyden önce ve her şeyin ötesinde ulus-devlet kavramıyla ilgiliydi. Merkezîyetçi, mutlakîyetçi, kontrolü esas alan bir ulus-devlet anlayışı, beraberinde bazı sorunlar da getirerek kuşkusuz, yavaş yavaş ortadan kalkıyor, hiç değilse değişiyordu. Doğan boşluk kimi toplumlarda doldurulamadı ve milliyetçi çıkışlara zemin hazırladı.

Türkiye de bu kervana katıldı. Geleneksel devletçi - milliyetçi tutumunu bu dönemde de ortaya koydu. Kısa bir süre gösterilen görece özgürlükçü yaklaşım derhal çok

daha ağır bir militarist-milliyetçi bir yönelime dönüştürüldü. O arada devleti mutlak bir hakim olmaktan çıkarıp, bir araç haline getiremediğimiz için doğan boşlukta ciddi toplumsal sarsıntılar baş gösterdi ve bunlar ekonomiden kimlik konularına kadar her noktaya yayıldı. Devlet, her türden değişim talebine kapandı. AB de içlerinde olmak üzere devlet o talebi dile getiren çevrelere karşı bir tepki içine girdi. Bütün bu oluşumun arkasındaki küreselleşmeyle tüm kesimlerin ortak düşmanı haline gelmekle kalmadı, aynı zamanda 'hayali' bir kavrama dönüştü.

Oysa bu bütünüyle yanlıştı. Saklambaç oynayan çocuğun kendi gözünü kapatıp etrafı görmeyince etrafın da onu görmeyeceğini sanmasına benziyordu gösterilen tepki. Küreselleşme bir hayal değildi. İki boyutu olan bir somut gerçektir.

Bir devlet uluslararası sözleşmelere imza koyduktan sonra bildiğini okuma, 'içişleri' bahanesinin arkasına sığınma olanaklarını yitiriyordu. AB sözleşmesi de daha 'mikro' düzeyde imzalanan öteki anlaşmalar da bu yapının köşe taşlarıydı.

İkincisi, finans kapital her zamankinden fazla bir akışkanlık kazanmıştı. Bu akışkanlığı artırmak için yerleşik zaman ve mekan anlayışlarını altüst edecek

biçimde yeni iletişim teknikleri geliştirilmişti. Dünyanın bir köşesindeki oluşum, bir başka köşesini mutlaka etkiliyordu. Türkiye de bu yapı içinde, ama küçük ama büyük bir yer işgal etmeye başlamıştı. İşte, son ekonomik kriz ve onun arkasından gelen dönem bu oluşumu hem somutlaştırdı, hem de kanıtladı. Türkiye'de bir kriz yaşanıyor, bu başka borsaları, başka piyasaları etkiliyordu. Türkiye artık kendi başına bırakılmaz, kendi başarısızlığına mahkum edilemezdi. Son müdahaleler, Derviş'in ortaya çıkışı, arkasındaki destek bu dünyanın bu konudaki hassasiyetinin bir ifadesidir. (Bunun iç sorunları ayrı bir konu). En azından görüldüğü kadarıyla, ortak oynanan bir oyunda, kısacası, Türkiye kendi bildiğini okuyamayacaktı.

İşte, AB süreci, şimdi böyle bir noktada bir kez daha gündeme geliyor. Eğer açıklanan Ulusal Plan'da sorunlar varsa, Türkiye'deki ekonomik krizin çözümü de gecikecek, hiç değilse ağırlaşacaktır. Ekonomiyle toplumsal, siyasal sistem artık bir sarmaldır; birbirine eklenerek gelişecektir. Birindeki aksaklık ötekini de derinden etkileyecektir. Türkiye, bilecektir ki, bunlardan birisini çözmek istiyorsa, ötekinde de gerekli adımları atmaya zorunludur.

Bu, Türkiye'nin kendi karar ve tercihinin bir sonucudur!